

Na podlagi drugega odstavka 10. člena Zakona o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (Uradni list RS, št. 14/23) izdaja ministrica za kulturo

PRAVILNIK
o podrobnejših pogojih glede dostopnosti storitev, ki invalidom zagotavljajo dostop do avdiovizualnih medijskih storitev

1. člen
(vsebina pravilnika)

Ta pravilnik določa podrobnejše pogoje glede dostopnosti storitev iz prvega odstavka 10. člena Zakona o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (Uradni list RS, št. 14/23), ki invalidom zagotavljajo dostop do avdiovizualnih medijskih storitev.

2. člen
(način zagotavljanja storitev)

Storitve, ki zagotavljajo dostop do avdiovizualnih medijskih storitev, se zagotavljajo na naslednji način:

- elektronski programski vodniki (v nadaljnjem besedilu: EPV) morajo biti zaznavni, uporabni, razumljivi in zanesljivi ter zagotavljati informacije o razpoložljivosti elementov dostopnosti;
- komponente dostopnosti (storitve dostopa) avdiovizualnih medijskih storitev, kot so podnapisi, zvočni opis, govornjeni podnapisi in tolmačenje v znakovnem jeziku, so v celoti posredovane v ustrezni kakovosti, ki omogoča natančen prikaz, sinhronizacijo z zvokom in videom ter uporabnikom omogočajo nadzor prikaza in uporabe.

3. člen
(elementi EPV)

Elektronski programski vodniki vsebujejo naslednje elemente:

- prikaz besedila, ki omogoča uporabo in navigacijo v okviru EPV in zagotavljanje informacij o programskih vsebinah, ki vključujejo elemente jezikovne tehnologije (pretvorba govora in besedila);
- oznako programskih vsebin, ki so opremljene z zvočnim opisom ali podnapisi;
- prikaz informacij EPV tako, da jih je mogoče povečevati;
- možnost preklopa med običajnimi (privzetimi) in visoko kontrastnimi nastavitvami zaslona.

4. člen
(kakovost podnapisov za gluhe in naglušne)

Podnapisi za gluhe in naglušne izpolnjujejo naslednje zahteve glede kakovosti:

- upoštevajo pravilno rabo slovenščine in jezikov ustavno priznanih manjšin, razen če gre za vsebine, kjer so slogovne posebnosti izražanja nastopajočih ali avtorja besedila namenoma izražene oziroma poudarjene kot del vsebinskega sporočanja;
- vstavljeni so na sredino spodnjega dela zaslona, razen če bi bila postavitev na drugo mesto bolj koristna za uporabnike in proces priprave podnapisov to omogoča (na primer pri dokumentarnem ali igranem žanru oddaj);
- v najmanjši možni meri prekrivajo informacije, ki so pomembne za obveščenost (to so besedilne ali slikovne informacije, kot so predstavitev govornikov, imen, definicij in elementov, kot so obraz in ustnice govorcev, ki omogočajo branje z ustnic);
- so bele barve in se predvajajo na črnem ali prosojnem traku, razen če bi bila druga barva bolj koristna za uporabnike in proces priprave podnapisov to omogoča;
- so v neserifni pisavi v velikosti, ki omogoča enostavno branje.

5. člen **(berljivost podnapisov za gluhe in naglušne)**

Podnapisi za gluhe in naglušne izpolnjujejo naslednje zahteve glede berljivosti:

- postopek vstavljanja podnapisov zagotavlja enostavno in tekoče branje;
- podnapisi so praviloma oblikovani v dveh vrsticah, po potrebi in glede na hitrost ter intenzivnost govora (razprave, soočenja ipd.) pa se podnapisi lahko izjemoma predvajajo v treh vrsticah;
- hitrost podnapisov omogoča sledenje programski vsebini in je med 15 in 20 znaki na sekundo, razen v primeru oddaj, kjer gre za nujnost podajanja dobesedne transkripcije (zlasti na primer volilna soočenja, govori državnikov, novinarske konference).

6. člen **(točnost podnapisov za gluhe in naglušne)**

Podnapisi za gluhe in naglušne izpolnjujejo naslednje zahteve glede točnosti:

- podani so tako, da imajo osebe z okvaro sluha enakovreden dostop do informacij kot osebe brez oviranosti;
- v čim večji možni meri odražajo ritem montaže in spremembe planov kamere, razen če proces priprave podnapisov tega ne omogoča;
- začetek prikaza podnapisov je časovno usklajen (sinhroniziran) s predvajano vsebino, razen če proces priprave podnapisov tega ne omogoča;
- besedila pesmi v slovenskem jeziku so podnaslovljena, razen če proces priprave podnapisov tega ne omogoča;
- v podnapisih je prikazano ime avtorja oziroma skladatelja ali izvajalca skladbe oziroma glasbe ter naslov skladbe oziroma glasbe, razne če so te informacije navedene že v grafiki na zaslonu.

7. člen **(razumljivost podnapisov za gluhe in naglušne)**

Podnapisi za gluhe in naglušne izpolnjujejo naslednje zahteve glede razumljivosti:

- podnapisi omogočajo zaznavanje konteksta pripovedi, ki omogoča zadovoljivo raven razumevanja vsebine programa;
- podnapisi omogočajo označevanje in opisovanje zvokov, ki so bistveni za kakovostno spremljanje vsebine oddaje, razen če proces priprave tega ne omogoča,
- za označevanje zvokov, ki so pomembni za spremljanje in razumevanje vsebine, se uporabijo naslednje ortotipografske oznake in barve:
  - bela: govorec je viden zaslonu, v celoti ali delno;
  - rumena: govorec ni viden na zaslonu;
  - rdeča: opis zvoka
  - vijolična: glasbene oznake in besedila pesmi;
  - rjava: narativno besedilo (pripovedovalec, fikcija, naracija v dokumentarnih filmih);
  - zelena: označuje uporabo tujega jezika;
  - kratki vezaj se uporablja za označevanje spremembe govorca, lahko pa se govorniki ločijo tudi z barvami;
  - velike črke se uporabijo v primeru glasnega govorjenja, kričanja, poudarkov;
  - poševne črke se uporabijo v primerih lirike, tujih besed, navajanja naslovov, avtorjev ipd.;
  - apostrofi se uporabijo v primerih glasov iz ozadja (televizijski zvok, radijski zvok, drugi zvoki);
  - oklepaji se uporabljajo v primerih tihega govora (šepetanje, šumi v ozadju ipd.);
  - tropičje se uporablja v primerih nedokončanih stavkov, misli ipd.;
  - dolgi vezaj se uporablja pri ponazoritvi specifične izgovorjave besed;
  - simboli se uporabljajo v primerih sarkazma, ironije ipd.

8. člen **(zahteve kakovosti, povezane s spoštovanjem zvočnega opisa izvirnega dela)**

Zvočni opis izpolnjuje naslednje zahteve kakovosti, povezane s spoštovanjem izvirnega dela:

- zvočni opis je prilagojen izvornemu delu glede uredniških in žanrskih značilnosti, dialogov in izvirnih zvočnih informacij;
- uvodna špica je zvočno opisana na način, da uporabnik pridobi informacije, ki so pomembne za identifikacijo in sledenje oddaji;
- v odpovedni špici so navedeni imena avtorjev zvočnega opisa, glasov, tonskega mojstra, slabovidnih oseb, ki so sodelovale pri nadzoru ter podatki o avtorju in producentu ter letnici nastanka.

9. člen **(razumljivost zvočnih opisov)**

Zvočni opis izpolnjuje naslednje zahteve glede razumljivosti:

- zvočni opis je pripravljen tako, da lahko uporabniki sledijo vsebini in razumejo celoto, posebna pozornost pa se posveča izgovarjavi in oblikovanju besedila;
- glas zvočnega opisovalca je nevtralen in jasen ter se mora razlikovati od vseh drugih glasov;
- zvočni opis vsebuje optimalno količino informacij, in sicer tolikšno, da ne moti uporabnika;
- nivo zvoka izvirnega dela in nivo zvoka zvočnega opisa sta enaka;
- v primerih daljših tišin se zvočni opis prilagodi na način, da uporabniki ne izgubijo sledljivosti vsebine ali pomislijo na tehnično okvaro.

10. člen **(kakovost zvočnih opisov)**

Zvočni opis izpolnjuje naslednje zahteve glede kakovosti:

- zvočni opis vključuje dejanja, gibe in spremembe prizorov;
- zvočni opis vključuje zlasti prostorsko-časovni in topografski okvir, se pravi sceno in ozračje, spremembe krajev in konteksta, če se štejejo za pomembne za kontekstualizacijo:
  - imena krajev, če so prepoznavni;
  - obdobje;
  - leto;
  - letni čas;
  - dan;
  - del dneva;
- osebe so natančno opisane tako glede na njihov fizični videz, njihova oblačila, starost, spol, etnično poreklo, pa tudi glede na katero koli drugo informacijo, ki šteje za koristno za dobro razumevanje;
- opisane so neverbalne komunikacije likov, kot so vzgibi, kretnje in mimika;
- informacije, ki se pojavljajo na zaslonu, kot so besedila, simboli, logotipi, grafike ali celo podnapisi, so opisane, raze če narava vsebine dela tega ne upravičuje;
- če vplivajo na razumljivost pripovedi, so podani tudi opisi zvočnih učinkov.

11. člen **(kakovost zvočnih podnapisov)**

Zvočni podnapisi izpolnjujejo naslednje zahteve glede kakovosti:

- zvočni podnapisi se izvedejo s pomočjo sintetizatorja govora ali so prebrani;
- v delih, kjer so zvočni podnapisi kombinirani z zvočnimi opisi, se zvočni podnapisi izvedejo tako, da so prebrani;
- sinteza govora se zagotavlja v slovnično pravilni obliki branja besedila;
- sintetični govor ali brani podnapisi so sinhronizirani z izvirnim besedilom v podnapisih na zaslonu.

12. člen **(posebne zahteve za programe v živo)**

Programi v živo izpolnjujejo naslednje posebne zahteve:

- podnaslovljeni programi vključujejo identifikacijo zvočnih virov, kadar je to mogoče, razen glasbenih nastopov v živo;
- govorniki so na začetku govora označeni po imenu;
- spremembe govorcev so označene s črticami ali z navedbo inicialk;
- če program vključuje več ljudi v izmenjavi, ki je lahko zapletena, je ime vsakega govornika v celoti napisano, sledijo pa mu inicialke v oglatih oklepajih na prvi pojav, če njihova imena že niso zapisana v grafiki na zaslonu;
- dolžina dopustnega zamika se določa glede na tehnološki razvoj, pri čemer zamik med govorom in podnapisom (latenca) ne sme biti daljši od desetih sekund.

13. člen **(kakovost tolmačenja v znakovnem jeziku)**

Tolmačenje v znakovnem jeziku izpolnjuje naslednje zahteve kakovosti:

- tolmač v znakovnem jeziku je umeščen v desni kot zaslona, razen če bi bila umestitev v drugih delih zaslona bolj koristna za uporabnike;
- tolmač v znakovnem jeziku ne sme biti prikazan v kvadratu ali krogu.

14. člen **(razumljivost tolmačenja v znakovnem jeziku)**

Tolmačenje v znakovnem jeziku izpolnjuje naslednje zahteve glede razumljivosti:

- pri tolmačenju v znakovnem jeziku se spoštujejo koncept in vsebina govora ter način podajanja vsebine znakovnem jeziku, in sicer glede na žanr in vrsto pripovedi;
- v primeru vsebinsko daljšega in zahtevnega govora se praviloma vključi več tolmačev v znakovni jezik;
- tolmač v znakovnem jeziku podaja tudi druge informacije, ki so potrebne za dobro razumevanje (zvočni dogodek, nepreveden tuji jezik, govor več sogovornikov hkrati, nerazumljiva situacija, tehnične motnje).

15. člen **(prepoznavnost tolmačenja v znakovnem jeziku)**

Tolmačenje v znakovnem jeziku izpolnjuje naslednje zahteve glede prepoznavnosti:

- prekrivanje izvajalca tolmačenja v znakovnem jeziku zavzema najmanj eno petino širine zaslona;
- položaj ali velikosti tolmača se med emitiranjem ne spreminja, razen v oddajah, kjer je menjava položaja ali velikosti tolmača za uporabnike bolj koristna;
- tolmač je na zaslonu viden od višine kolkov navzgor, razen če gre za oddaje, kjer je potrebna vidnost celotnega telesa (na primer pri glasbenih oddajah, otroških oddajah, oddajah v znakovnem jeziku ...);
- grafične informacije so postavljene tako, da ne prekrivajo kretenj oziroma jim je moč slediti;
- osvetlitev tolmača je takšna, da omogoča dovolj ostro sliko tolmača za razumevanje njegovih kretenj, obrazne ter oralne mimike;
- oblačila in dodatki tolmača ne smejo ovirati prepoznavne kretenj, obrazne in oralne mimike;
- podoba tolmača mora biti v skladu s Kodeksom tolmačev;
- tolmač je oblečen v temna oblačila, razen če gre za oddaje, kjer so oblačila tolmača del sporočanja vsebine (na primer v otroških oddajah, razvedrilnih oddajah ...).

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

16. člen

Zahteve iz tega pravilnika se ne uporabljajo za oddaje oziroma programske vsebine, ki so jih ponudniki storitev izdelali ali pridobili po začetku uporabe tega pravilnika.

17. člen
(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 28. junija 2025.

Št.
Ljubljana, dne
EVA 2024-3340-0042

Dr. Asta Vrečko
ministrica za kulturo